

Хроніка наукового і освітнього життя

УДК 001(477.43)“2012/2013”

І.М.Конет, В.С.Кшевецький

Наукова діяльність Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка у 2012–2013 роках

Науково-дослідна, дослідно-експериментальна та пошукова робота є пріоритетним напрямом діяльності колективу Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та базовим елементом забезпечення фундаментальної підготовки майбутніх фахівців. Вона організовується відповідно до вимог Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про наукову і науково-технічну діяльність” і “Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки”, Державної національної програми “Освіта. Україна ХХІ століття”, Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ столітті, рекомендацій президій НАН України і НАПН України та регламентується комплексом нормативно-правових і інструктивних документів Кабінету Міністрів України та Міністерства освіти і науки України.

Науково-дослідна робота Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка здійснюється за такими пріоритетними напрямками:

- фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України та сталого розвитку суспільства і держави;

- інформаційні та комунікаційні технології;
- раціональне природокористування;
- науки про життя, нові технології профілактики;
- нові речовини і матеріали та ін.

Протягом 2012–2013 рр. в університеті виконувались 4 фундаментальні та 2 прикладні держбюджетні теми. Із державного бюджету на виконання запланованих тем було виділено 731,7 тис. грн.

НДР №1: “Управління процесами формування фахових компетентностей майбутніх учителів фізико-технологічного профілю в умовах євроінтеграції”.

Керівник НДР: Петро Сергійович Атаманчук, доктор педагогічних наук, професор.

Науковий результат, його новизна:

- теоретична концепція і створення технологічної схеми управління і коригування процесами результативного навчання та формування належних компетенцій і світогляду внаслідок опанування змісту фізики як навчального предмета в умовах особистісно заданих цілеорієнтацій;

- технологія бінарних цілеорієнтацій (фізика, методика викладання фізики) як засіб формування цілісного педагогічного кредо майбутнього фахівця.

Значимість отриманих наукових результатів:

- здійснено теоретичне обґрунтування та технологічна інтерпретація концепції методичної системи фахового становлення майбутніх учителів фізики в аспекті професійних компетентностей та світогляду;

- інноваційні технології компетентнісно-світоглядного становлення майбутнього вчителя фізики формувались та одночасно проходили серйозну експертизу внаслідок виконання спільних проєктів кафедри з відповідними міжнародними структурними підрозділами в ході наукових конференцій, симпозіумів, круглих столів;

- відбулося впровадження (Україна, Болгарія, Росія, Словаччина, Молдова) технологічних схем створення цільових освітньо-професійних програм підготовки майбутнього фахівця;

- спроектована дидактична модель управління дієвою (на компетентнісному та світоглядному рівнях) фаховою підготовкою майбутніх учителів природознавчо-математичної та технологічної освітніх галузей на засадах впровадження особистісно орієнтованих, пошуково-креативних схем навчання відповідно до вимог двоступеневої освіти (бакалавр, магістр);

- створено інноваційні сценарії орієнтування навчального процесу (в аспектах методології, методик та технологій) на досягнення прогнозованих (за критеріями найвищої цінності) професійних якостей майбутнього фахівця.

Практичне застосування:

Результати дослідження були апробовані шляхом проведення та участі у міжнародних, всеукраїнських, регіональних і міжвузівських науково-методичних конференціях та впроваджені в навчальний процес середніх та вищих навчальних закладів України; використані у таких галузях: педагогіка, психологія, методики дисциплін природознавчо-математичної та технологічної освітніх галузей; впроваджені у педагогічних і технічних вищих навчальних закладах I–II та III–IV рівнів акредитації, а також у середніх та вищих закладах освіти України, Росії, Болгарії, Словаччини, Молдови.

НДР №2: “Проблеми історії Поділля середини XVII – початку XX ст.: джерелознавчий та історіографічний аспекти”.

Керівник НДР: Сергій Анатолійович Копилов, доктор історичних наук, професор.

Науковий результат, його новизна:

а) постановка актуальних джерелознавчих та історіографічних проблем; б) з’ясування досягнень істориків, а також дискусійних і недосліджених аспектів даної історіографічної теми; в) вперше проведено всебічний аналіз історіографічних

джерел (зокрема праць учених-істориків, матеріалів їх творчої лабораторії), що дозволяє виявити головні тенденції наукового пошуку та реконструювати історіографічний та джерелознавчий процес у розвитку історичної науки на Поділлі; г) публікація монографії колишнього завідувача кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка М.Б.Петрова "Місто Кам'янець-Подільський у XV–XVII ст.: проблеми соціально-економічного, етнічного, демографічного й історико-топографічного розвитку, міське і замкове управління" (38 др. арк.), переважна більшість матеріалів джерельної бази якої введено до наукового обігу вперше; д) виявлення і систематизація масиву документальних листівок із видами Кам'янца-Подільського кінця XIX – початку XX ст. із музейних, архівних і приватних зібрань України та Російської Федерації; е) виконання порівняльного аналізу описів Поділля кінця XVIII – початку XIX ст. Карла Екстера із фондів відділу рукописів Російської національної бібліотеки та Держархіву Хмельницької області і їх публікація; є) дослідження рукопису "Ведомость городам, местечкам, селениям и деревням Подольской губернии... 1830 г." із фондів відділу рідкісної книги Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та його публікація; ж) формування збірника джерел з історії Кам'янца та його околиць середини й другої половини XVII ст.

Значимість отриманих наукових результатів:

Використання для написання узагальнюючих праць з історії Поділля нового часу, джерелознавства історії України та збірника джерел з історії Кам'янца і його околиць середини й другої половини XVII ст., визначення подальших напрямів дослідження проблем джерелознавства та історіографії історії Поділля.

Практичне застосування:

Результати дослідження уже використовуються й будуть застосовуватися у розробці навчальних курсів і спецкурсів із джерелознавства історії України, історичного краєзнавства, а також у навчальному процесі при викладанні нормативних курсів української історіографії, джерелознавства історії України, спеціальних історичних дисциплін.

НДР №3: "Дослідження сучасного стану стилістичної системи української мови як національної".

Керівник НДР: Людмила Миколаївна Марчук, доктор філологічних наук, професор.

Науковий результат, його новизна:

У дослідженні вперше здійснено комплексний аналіз різних стилів української мови, конкретизовано загальну оцінку категорію, спроектовано її на конструктивні ознаки художнього стилю і стилю масової інформації, досліджено різнорівневі стилістичні засоби в українській мові. У дослідженнях художнього стилю структуровано семантичні поля, асоціативно-семантичні поля; досліджено індивідуальний стиль окремих письменників. У науковому стилі запропоновано терміни, які б відповідали нормам сучасної української літературної мови, проаналізовано причини та нагальність запозичень у термінології, зрегульовано тлумачення вживання окремих термінів.

Значимість отриманих наукових результатів:

Перспектива використання результатів НДР для написання монографій, дисертацій з індивідуального стилю авторів.

Практичне застосування:

Використання спостережень НДР при складанні інноваційних словників сучасної української літературної мови, в курсах викладання лексики в шкільній програмі з української мови, при викладанні розділу “Стилістика” та лінгвістичному аналізі художніх текстів, ряд її положень можуть прислужитися для подальших лексикологічних, стилістичних, лінгвопоетичних досліджень, її результати можуть бути використані у викладанні курсу з культури мовлення та виробленні рекомендацій.

НДР №4: “Інноваційні технології управління якістю підготовки майбутніх учителів фізико-технологічного профілю”.

Керівник НДР: Петро Сергійович Атаманчук, доктор педагогічних наук, професор.

Науковий результат, його новизна:

1. Участь в XVI Міжнародній виставці навчальних закладів “Сучасна освіта в Україні–2013” у номінації “Впровадження творчих педагогічних розробок та надбань в освітній процес”. За проєкт “Інноваційні технології управління якістю компетентнісного становлення майбутнього вчителя” здобуто золоту медаль і диплом “За високі творчі досягнення в удосконаленні навчально-виховного процесу”.

2. Участь в IX обласному конкурсі науково-дослідних робіт Хмельницької обласної ради в номінації “Підручники і монографії”. Тема роботи: “Тематичний комплект книг: Безпека життєдіяльності; Основи охорони праці; Охорона праці в галузі”. Отримано III премію.

3. Участь в обласному конкурсі науково-дослідних робіт в номінації “Фундаментальні науково-дослідні роботи”. Тема роботи: “Формування професійних компетентностей та світогляду майбутніх учителів фізико-технологічного профілю”. Отримано I премію.

4. Участь в Європейсько-азіатській першості з наукової аналітики в галузі педагогічних наук (м. Лондон, Великобританія). 1-й етап – золотий і срібний дипломи. 2-й етап – золотий і бронзовий диплом. 3-й етап – золотий диплом.

Новизна проєкту полягає в тому, що вперше побудовано дидактичну модель цілеспрямованого управління процесом формування експериментальних умінь на рівнях змістовно-діяльнісних та діялісно-особистісних якостей, в основу чого покладено єдність логіко-раціонального та емоційно-ціннісного в пізнавальній діяльності, а також на основі методологічного, системно-структурного аналізу проблеми, стандартів фізичної, математичної та технологічної освіти виявлена можливість і педагогічна доцільність цілеспрямованого управління процесом формування експериментальних умінь. З цією метою розроблено схеми етапів і результатів формування експериментальних умінь та встановлено характерні взаємозв'язки параметрів засвоєння фізичного й технологічного знання з основними діялісними характеристиками, запропоновано схему для

розробки цільової навчальної програми фізичного навчального експерименту з урахуванням міжпредметних зв'язків і ціннісно-орієнтаційної значущості навчального матеріалу.

Значимість отриманих наукових результатів:

Впровадження та просування на ринок результатів дослідження здійснено у рамках укладених угод про співпрацю з:

- Московським педагогічним державним університетом (Російська Федерація – з 2006 р.);

- Технічним університетом – Варна (Болгарія – з 2011 р.);

- Московським державним університетом технологій і управління (Російська Федерація – з 2007 р.);

- Російським державним педагогічним університетом імені О.І.Герцена (Російська Федерація – з 2009 р.);

- Калузьким державним педагогічним університетом імені К.Е.Цюлковського (Російська Федерація – з 2009 р.);

- Міжнародним академічним Товариством імені Михайла Балудянського (Словаччина – з 2010 р.);

- Молдавським державним університетом (м.Кишинев, Молдова – з 2012 р.).

Результати дослідження використовуються при підготовці фахівців фізико-математичної та технологічної освітніх галузей з усвідомленням необхідності переходу від авторитарних, пояснювально-ілюстративних до пошуково-креативних, творчих технологій навчання, коли на перший план виступає потреба у формуванні суб'єкта-діяча, а не суб'єкта-виконавця, зорієнтованості на власний досвід, пошукову і творчу активність тих, хто навчається.

Практичне застосування:

Результати дослідження апробовані шляхом проведення й участі у міжнародних, всеукраїнських, регіональних і міжвузівських науково-методичних конференціях та впроваджені в навчальний процес середніх і вищих навчальних закладів України; використані у таких галузях: педагогіка, психологія, методики дисциплін природознавчо-математичної та технологічної освітніх галузей; впроваджені у педагогічних і технічних вищих навчальних закладах I–II та III–IV рівнів акредитації, а також у середніх та вищих закладах освіти України, Росії, Болгарії, Словаччини, Молдови.

НДР №5: “Розробка і оптимізація технології отримання масивних, тонкоплівкових та наноструктурних матеріалів на основі сполук систем Pb-Bi(Sb)-Te для термоелектричних перетворювачів енергії”.

Керівники НДР: доктор хімічних наук, професор Д.М.Фреїк (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника), співкерівники: доктор фізико-математичних наук, професор С.І.Мудрий (Львівський національний університет імені Івана Франка), кандидат фізико-математичних наук, професор Цезарій Андрійович Криськов (Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка).

Науковий результат, його новизна:

- виготовлено і апробовано технологічний пристрій зі змінним градієнтом температури для вирощування кристалів (захищено патентом України №78465 на корисну модель від 25.03.2013 р.);

- відпрацьовані температурно-часові умови синтезу телуриду свинцю;

- оптимізовані технологічні режими синтезу легованих сполук телуриду свинцю (захищено патентом України №80799 на корисну модель від 10.06.2013 р.);

- розроблена модель формування та поведінки власних і домішкових дефектів у сполуках телуриду свинцю;

- експериментально підтверджено модель формування та поведінки власних і домішкових дефектів у сполуках телуриду свинцю при дослідженні електрофізичних властивостей сполук;

- досліджено вплив легуючих домішок вісмуту і стибію на термоелектричні параметри сполук;

- відпрацьовані всі технологічні процеси виготовлення віток термоелементів;

- виготовлено дослідний зразок термоелемента й оцінена його термоелектрична ефективність (результати експонувались на 6-й Міжнародній виставці “Високі технології–2013” 15–17 жовтня 2013 р, м.Київ (експозиція відзначена двома дипломами оргкомітету виставки);

- результати досліджень доповідались на 10 Міжнародних та Всеукраїнських наукових конференціях та опубліковані у шести статтях у фахових наукових журналах (з них дві – з імпаکت-фактором).

Значимість отриманих наукових результатів:

- виготовлені нові та модифіковані наявні технологічні пристрої для синтезу напівпровідникових сполук;

- синтезовані сполуки телуриду свинцю згідно календарного плану наукового проекту і передані співвиконавцям;

- відпрацьовані умови холодного пресування віток термоелементів під тиском до 10^8 Па;

- створено та апробовано пристрій електрохімічного осадження металів (мідь, нікель) для формування електричних контактів;

- виготовлено та досліджено параметри дослідного зразка термоелемента.

Практичне застосування:

Виготовлено комплект обладнання для навчальних лабораторних робіт при вивченні властивостей напівпровідників в курсах “Електрика і магнетизм”, “Фізика твердого тіла” (напрямок підготовки “Фізика”) та “Мікроелектроніка” (напрямок підготовки “Професійна освіта. Електроніка”). Результати досліджень використовуються при читанні лекцій у курсах “Молекулярна фізика і термодинаміка”, “Електрика і магнетизм”, “Фізика твердого тіла”, “Фізичні основи мікроелектроніки”.

НДР №6: “Розробка методики сталого використання та збереження біорізноманіття водойм і боліт Поділля”.

Керівник НДР: доктор біологічних наук, професор Лев Сергійович Балашов.

Науковий результат, його новизна:

Проаналізовано літературні джерела, опрацьовані методики досліджень. Опрацьовано картографічний матеріал. Уперше проведено комплексне дослідження ландшафтів, флори і рослинності, фауни прибережно-водних і водних екосистем в межах Поділля. Здійснено 123 експедиційні виїзди з метою обстеження фауни, флори, ландшафтів, забору проб води, аналізу рекреаційного навантаження. Визначено основні модельні об'єкти. Польові дослідження проводилися в період із квітня по листопад 2013 року.

За результатами досліджень фауни складено картосхему обліку чисельності хребетних тварин і комах на штучних водоймах, луках і болотах в басейнах рік Случ, Ікопоть, Південний Буг, Горинь, Серет, Збруч, Смотрич, Жванчик, Тернава, Студениця. Протягом дослідження здійснювались одноденні та багатоденні (експедиційні) виїзди. За період дослідження проведено облік чисельності водно-болотяних птахів на болотах і водоймах в межах Хмельницької та Тернопільської областей. Також здійснено відлов комах в межах досліджуваних об'єктів і встановлення їх фауністичного складу. За період експедиції описано та проаналізовано понад 100 водойм різного характеру: риборозвідні ставки, річки, заболочені ділянки ставків і річок, стариці, заплави, водосховища з метою отримання іхтіологічних даних. Складено попередній список видів іхтіофауни, проаналізовано негативні чинники, які впливають на іхтіофауну, виявлені інвазійні види.

Для флористичних оцінок опрацьовано гербарії Кам'янець-Подільського ботанічного саду, НПП "Подільські Товтри", природного заповідника "Медобори", Хмельницького краєзнавчого музею. Зібрано 154 гербарні зразки. Здійснено й оброблено 42 фітоценотичні описи. Створено фітоценотеку. Обстежено прибережно-водні та водні екосистеми р.Дністер, Серет, Збруч, Жванчик, Мукша, Південний Буг, Смотрич, Тернава, Студениця. Досліджено 32 штучні водойми-ставки, сформовані на річках і джерелах, 18 боліт й описано їх флористичний і фітоценотичний склад.

Уперше для Поділля виділено та укладено класифікаційну схему біотопів, визначено рідкісні біотопи відповідно до Директиви 96/43.

Визначено основні види загроз екосистемам. Уперше для Поділля складено класифікаційну схему загроз. Проведено хімічний моніторинг стану води у р.Дністер та її притоках, у ставках. Здійснено 14 заборів проб та їх аналіз. Виявлено тенденції зміни якості води.

Здійснено 5 експедиційних виїздів з метою обстеження ландшафтів й аналізу рекреаційного навантаження (верхів'я р. Тернава та р. Студениця, р.Південний Буг, р.Горинь та р.Серет, р.Смотрич, верхів'я р.Жванчик, р.Нічлава). Досліджено стан меліоративних систем, трансформації ландшафтних структур, стан використання водних екосистем і рекреаційне навантаження.

Створено фототеку (1320 фото). Триває розробка пропозицій щодо впровадження біотехнічних заходів зі збереження популяцій безхребетних і хребетних тварин, флори та рослинності боліт і водойм в умовах сталого природокоористування.

Наукові дослідження підтверджуються методичними підходами, що використовуються в Європейських державах і були висвітлені й обговорені на конференції у Польщі. Відповідно до програм “NATURA -2000” та UNIS описані середовища існування та екосистеми. Дослідження стану екосистем в межах Поділля та проведення екологічного моніторингу здійснюються у відповідності з природоохоронним законодавством (“Закон про охорону навколишнього природного середовища”, “Закон про природно-заповідний фонд”, “Закон про екологічну експертизу”, “Закон про Програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 р.”) та міжнародними конвенціями (Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Берн, 1979).

Значимість отриманих наукових результатів:

Отримані дані використані для “Проекту організації території національного природного парку “Подільські Товтри”, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів і об’єктів” (2012–2013). Дослідження є основою XVI тому Літопису НПП “Подільські Товтри”, XX т. ПЗ “Медобори”.

Результати досліджень після їх завершення та обробки будуть використані для обґрунтування створення водно-болотних угідь міжнародного значення (Вінницька обл. – 2, Тернопільська обл. – 2, Хмельницька обл. – 1).

Матеріали проекту використані для реалізації госпдоговірної теми (договір №52/13 від 05.09.2013 р. та договір №52/13 від 05.09.2013 р.) “Екологічне обстеження прилеглих територій до земель, які використовуються ПАТ “Подільський цемент”, оскільки територія знаходиться поряд з р.Мукша, а на території кар’єру є штучна водойма.

Також результати тематичних досліджень впроваджені у грантовому проекті №3-20.7.13 “Впровадження системи екологічного використання та охорони довкілля в межах територіальної громади м.Кам’янець-Подільський на прикладі Смотрицького каньйону”, для якого використано моніторингові дослідження стану води, флори і фауни р.Смотрич у межах міста.

Практичне застосування:

Матеріали досліджень використовуються при викладанні навчальних курсів “Флора і рослинність Поділля”, “Ботаніка”, “Біологія рослин”, “Недеревні ресурси”, “Лікарські рослини”, “Заповідна справа”, “Екологічний менеджмент” в Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка.

Проведення наукових досліджень в університеті організаційно забезпечують вчена рада, ректорат, рада молодих вчених, студентське наукове товариство, а також такі підрозділи: відділ наукової роботи і міжнародних зв’язків, відділ аспірантури і докторантури, деканати та вчені ради факультетів, 40 кафедр, 12 науково-дослідних центрів, 26 науково-дослідних лабораторій, 18 наукових шкіл тощо.

Науково-дослідні Центри:

- Центр мовознавчих студій Інституту української мови НАН України;
- Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України;
- Центр регіональних досліджень;

- Науково-виробничий центр “Фізична лабораторія”;
- Соціологічний центр;
- Центр дослідження природи Поділля;
- Центр огієнкознавства;
- Міжнародний науковий центр досліджень історії Центральної та Східної Європи;

· Науково-дослідний центр “Революція в суспільному житті України: проблеми методології, історії та історіографії”;

· Міжнародний науковий центр досліджень історії образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва й архітектури;

· Центр Європейської інформації (на базі наукової бібліотеки університету);

· Міжнародний науковий центр досліджень процесів націєтворення та регіоналізації у Європі.

Науково-дослідні лабораторії:

- науково-дослідна археологічна лабораторія;
- лабораторія напівпровідників;
- науково-дослідна лабораторія “Управління навчально-пізнавальною діяльністю”;

· навчально-наукова лабораторія етнології;

· лабораторія психологічних тренінгів і консультування;

· науково-дослідна лабораторія організаційної психології;

· лабораторія історії соціально-педагогічної освіти України;

· лабораторія теорії і практика початкової освіти;

· лабораторія “Гендерні профілактично-оздоровчі технології фізичного виховання та реабілітації”;

· лабораторія психології навчання;

· лабораторія з дослідження актуальних проблем трансформаційної економіки;

· лабораторія новітніх освітніх технологій;

· лабораторія “Історія, теорія і практика музичної інструментально-виконавської освіти”;

· лабораторія літературного краєзнавства;

· науково-дослідна лабораторія термоелектрики;

· навчальна лабораторія мультимедійних засобів та медіа-дизайну;

· навчально-наукова лабораторія “Сучасні проблеми енергетики”;

· лабораторія екології;

· навчально-наукова лабораторія педагогіки і психології вищої школи;

· лабораторія діалектологічних досліджень;

· навчально-наукова лабораторія “Фізика наносистем”;

· науково-дослідна лабораторія теорії і методики фізичного виховання та спортивного тренування;

· навчально-наукова лабораторія психології здоров’я;

· лабораторія з визначення ефективності праці;

- лабораторія “Жанри і стилі в історико-літературному процесі”;
- лабораторія “Дидактика історії”.

У діяльності вищого навчального закладу важливою складовою є науково-дослідна робота. Основну роль у цьому відіграють наукові школи, сформовані на факультетах університету.

Наукова школа – це форма організації колективної наукової праці викладачів і співробітників ВНЗ під керівництвом лідера школи, як правило, відомого вченого. Характеризується єдиною дослідною програмою, спільністю наукових поглядів і стилю наукової діяльності в конкретній галузі науки. Лідер є автором програмної концепції – основи для вирішення наукових проблем.

Сьогодні в університеті функціонує 18 наукових шкіл:

1. Аграрна історія України (засновано у 1992 році).

Співкерівники: кандидат історичних наук, професор, І.В.Рибак; доктор історичних наук, професор В.В.Нечитайло.

Учасниками наукової школи опубліковано понад 500 праць (монографій, навчальних та методичних посібників, статей, матеріалів і тез конференцій).

2. Актуальні проблеми українського мовознавства та лінгводидактики (засновано у 1996 році).

Керівник: доктор філологічних наук, професор Л.М.Марчук.

Опубліковано 16 монографій, 48 навчальних посібників; записано, систематизовано й опрацьовано діалектний матеріал досліджуваного ареалу до Лексичного атласу української мови, Загальнослов'янського лінгвістичного атласу та Словника Подільських говірок; опубліковано понад 500 статей, у тому числі в зарубіжних виданнях.

3. Аналітичні та якісні методи в теорії еволюційних рівнянь (засновано у 1993 році).

Керівник: доктор фізико-математичних наук, професор Ю.В.Теплінський.

Здійснено понад 600 публікацій, серед яких 11 наукових монографій, понад 70 навчальних посібників, понад 400 статей у наукових журналах і збірниках наукових праць, 100 тез і матеріалів доповідей на конференціях.

4. Археологія Поділля та Південно-Східної Волині (засновано у 1984 році).

Співкерівники: кандидат історичних наук, професор В.І.Якубовський, доцент А.Ф.Гуцал.

Учасниками наукової школи було відкрито та досліджено кургани доби праслов'ян поблизу с.Дорогоща Ізяславського району Хмельницької області; могильник IX–VII ст. до н.е. та поселення першої половини й середини I тис. н.е. біля с.Бернашівка Могилів-Подільського району Вінницької області, а також унікальний ювелірний комплекс кінця V – початку VI ст. н.е.; здійснено розкопки на території городища передкіфського часу у с.Рудківці у Новоушицькому районі Хмельницької області, а також на території болохівського міста Городища, руїни якого знаходяться навпроти села Теліженці Старосинявського району Хмельницької області й на території і околицях болохівського м.Гнійниця, що в Ізяславському районі біля с.Михнова. У межах Хмельниччини відкрито і дослід-

жено підкурганні могильники скіфського часу VII–V ст. до н.е. поблизу сіл Малинівці, Колодівка, Тарасівка, Теклівка, Шутнівці й Чабанівка (Кам'янець-Подільський район), околицях сіл Спасівка та Іванківці (Городоцький район).

5. Інтегральні методи математичного і комп'ютерного моделювання фізичних та інформаційних процесів (засновано у 1993 році).

Співкерівники: доктор технічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України А.Ф.Верлань, доктор технічних наук, професор В.А.Федорчук.

Учасниками наукової школи здійснено розвиток інтегрального методу математичного моделювання динамічних систем; була проведена розробка та обґрунтування методів розв'язування прямих і зворотних задач дослідження електричних кіл; програмних засобів діагностики автономних джерел енергопостачання високотемпературної плазми; засобів контролю герметичності великогабаритних паливних резервуарів; ророблений теоретико-групового підходу в теорії подібності динамічних систем з використанням груп перетворень; створено високопродуктивної методики дослідження довгих ліній електропостачання.

6. Історичне краєзнавство та регіональні дослідження Правобережної України (засновано у 2002 році).

Керівник: доктор історичних наук, професор Л.В.Баженов.

Школою здійснено фундаментальні дослідження історичного краєзнавства і регіональної історії, пам'яткознавства, біографістики, духовної культури Правобережної України XIX–початку XXI ст. Представниками наукової школи підготовлено й опубліковано понад 74 монографії та книг з проблем історичного краєзнавства і регіональної історії Правобережної України.

7. Історія української революції 1648–1676 рр. та Гетьманщини (друга половина XVII–XVIII ст.) (засновано у 1993 році).

Співкерівники: доктор історичних наук, професор, академік НАН України В.А.Смолій; доктор історичних наук, професор В.С.Степанков.

Підготовлено 12 докторів історичних наук, 24 кандидати історичних наук, здійснено 2370 публікацій, у тому числі 93 монографії, 35 підручників і навчальних посібників, понад 2240 статей.

8. Літературний текст у контексті культури: проблеми рецепції та інтерпретації (засновано у 1991 році)

Керівник: доктор філологічних наук, професор С.Д.Абрамович.

Підготовлено 12 докторів історичних наук, 24 кандидати історичних наук, здійснено понад 2370 публікацій, включаючи 93 монографії, 35 підручників і навчальних посібників, понад 2240 статей.

9. Проблема традицій та новаторства в літературі: компаративні аспекти (засновано у 1998 році).

Керівник: доктор філологічних наук, професор М.Г.Кудрявцев.

Наукова школа розгалужується у конкретних, індивідуальних дослідженнях, у центрі яких – проза, драматургія, поезія. Краєзнавчий матеріал (культура Поділля, постаті) є однією із важливих ланок проблеми, яка відбита у публікаціях учасників

школи. Духовні та соціально-етичні фактори літератури розглядаються у світлі спадкоємності письменницьких поколінь, передачі естафети утвердження національно-християнських цінностей у літературі (Т.Шевченко, Леся Українка, І.Франко, С.Черкасенко, письменники шістдесятницького покоління: Л.Костенко, В.Стус, Б.Олійник та ін.). Проблеми типологічних підходів у національних літературах висвітлюються у розвідках професора М.Г.Кудрявцева “Достоевський і Франко”, “Достоевський і Винниченко”, “Олесь Гончар і Чингіз Айтматов”, “Микола Гоголь у національно-історичному контексті”, “Олександр Пушкін і Леся Українка” тощо.

10. Проблеми естетичного виховання молоді засобами музики у школах різного типу навчання і вищих закладах освіти (засновано у 2005 році).

Керівник: кандидат педагогічних наук, професор М.А.Печенюк.

Учасниками наукової школи опубліковано понад 200 праць, з них 2 монографії, близько 280 статей, 5 навчальних посібників України, 2 програми, 4 методичні розробки.

11. Психолого-педагогічне забезпечення навчально-корекційної і корекційно-виховної роботи з дітьми, які мають вади психофізичного розвитку (засновано у 2003 році).

Керівник: доктор педагогічних наук, професор С.П.Миронова.

Учасниками школи опубліковано понад 150 наукових праць, з них 82 наукового і 44 навчально-методичного характеру, в тому числі: 3 монографії, 18 навчальних і навчально-методичних посібників, 6 з яких рекомендовано Міністерством освіти і науки України.

12. Розвивальні й оздоровчі технології фізичного виховання та реабілітації (засновано у 2003 році).

Керівник: доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор Г.А.Єдинак.

Здійснено понад 400 публікацій, серед яких монографії, понад 20 навчальних посібників, наукові брошури, понад 300 наукових статей у фахових виданнях і збірниках наукових праць, 50 тез і матеріалів доповідей на конференціях.

13. Сучасні проблеми експериментальної психології (засновано у 2002 році).

Керівник: доктор психологічних наук, професор А.І.Шинкарук.

Здійснено понад 500 публікацій, серед яких 10 наукових монографій, 14 навчальних посібників, 300 статей у наукових журналах та збірниках наукових праць, 48 тез і матеріалів доповідей на конференціях.

14. Сучасні проблеми медико-біологічних дисциплін у вищих закладах освіти (засновано у 1997 році).

Керівник: кандидат біологічних наук, професор П.Д.Плахтій.

Опубліковано понад 400 праць, у т.ч. 6 монографій, близько 300 статей, 2 підручники, 60 навчальних посібників, з них 43 з грифом МОН України, 50 брошур, методичних вказівок.

15. Текст як основна одиниця комунікації (засновано у 1997 році)

Керівник: доктор філологічних наук, професор О.С.Волковинський.

Опубліковано понад 280 праць, у тому числі 5 монографій, 6 навчальних посібників, понад 200 статей у наукових журналах та збірниках наукових праць,

69 тез та матеріалів доповідей на конференціях.

16. Теоретико-технологічні аспекти об'єктивізації контролю навчальної діяльності (засновано у 1996 році).

Керівник: доктор педагогічних наук, професор П.С.Атаманчук.

Науковою школою ініційовано і проведено за тематикою досліджень 5 всеукраїнські, 6 міжнародних науково-методичних конференцій, міжнародний науковий симпозіум та 4 міжнародні наукові інтернет-конференції; отримано Диплом Міністерства освіти і науки України на Міжнародній виставці "Освіта в Україні"; з 1999 року видається щорічний науково-методичний збірник, внесений до переліку фахових видань України; опубліковано 2 підручники, понад 10 монографій, понад 40 навчально-методичних посібників, збірників задач і вправ з грифами МОН України.

17. Теорія наближень (засновано у 1970 році).

Керівник: кандидат фізико-математичних наук, професор В.О.Гнатюк.

Для задачі найкращої рівномірної апроксимації неперервного багатозначного відображення та задачі найкращої одночасної апроксимації кількох елементів встановлено загальні властивості функціоналу та оператора найкращого наближення; необхідні, достатні умови і критерії екстремального елемента та екстремальної послідовності; співвідношення двоїстості для узагальненої проблеми моментів та побудовано чисельні методи її розв'язування; доведено теореми існування та єдиності екстремального елемента; отримано співвідношення двоїстості; точні порядкові оцінки наближення ір - інтегралів періодичних функцій сумами Рісса, Рогозинського, Зігмунда в метриці, а також асимптотично точні рівності для величин, що характеризують сумісне наближення класів "диференційованих" функцій лінійними середніми частинних сум Фур'є, точні рівності для верхніх граней відхилень лінійних комбінацій згорток з відомими ядрами від тригонометричних многочленів у різних метриках. Розроблено ефективні чисельні методи їх розв'язання; розглянуто різні аспекти сумісного наближення функцій та їх похідних; побудовано чисельні методи розв'язування задачі опуклого програмування в лінійному нормованому просторі.

18. Україна наприкінці ХІХ ст. – у 30-х рр. ХХ ст. (засновано у 2001 році).

Керівник: доктор історичних наук, професор О.М.Завальнюк.

Учасниками наукової школи опубліковано понад 400 праць (монографій, навчальних посібників та методичних посібників, статей, матеріалів і тез конференцій).

Протягом 2012–2013 рр. довели свою ефективність наукові лабораторії та центри, створені в університеті останніми роками: Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України, Центр мовознавчих студій Інституту української мови НАН України, Центр дослідження природи Поділля, Центр огієнкознавства, Міжнародний науковий центр досліджень історії Центральної та Східної Європи, Науково-дослідний центр "Революція в суспільному житті України: проблеми методології, історії та історіографії", Міжнародний науковий центр досліджень історії образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва

й архітектури, науково-дослідні лабораторії археології, етнології, напівпровідників, термоелектрики, історії соціально-педагогічної освіти України, організаційної психології, психології навчання, екомоніторингу, літературного краєзнавства, ефективності праці, управління навчально-пізнавальною діяльністю, психологічного консультування і тренінгу, лабораторії “Теорія та методика фізичного виховання та спортивного тренування”, “Теоретико-методологічні засади дошкільного виховання і початкової освіти”, “Жанри і стилі в історико-літературному процесі”, “Гендерні профілактично-оздоровчі технології фізичного виховання та реабілітації”, “Дидактика історії”, “Історія, теорія і практика музичної інструментально-виконавської освіти”, навчально-наукова лабораторія діалектологічних досліджень, навчально-методична лабораторія новітніх освітніх технологій, науково-навчальна лабораторія екології, навчальна лабораторія мультимедійних засобів та медіадизайну.

Визначними досягненнями історичної науки є напрацювання співробітників науково-дослідної лабораторії дидактики історії (керівник – проф. С.А.Копилов) та науково-дослідного центру історії країн Центральної і Східної Європи (керівник – проф. В.С.Степанков), які проводили різноманітні заходи теоретичного та практичного характеру, спрямовані на вироблення нових підходів до викладання історичних і соціально-політичних дисциплін у вищій та середній школі. Так, на шпальтах всеукраїнських видань були надруковані матеріали щодо викладання проблем всесвітньої історії та історії України; було організовано та проведено 10 круглих столів, науково-практичних конференцій і методичних об’єднань учителів історії та суспільно-гуманітарних дисциплін; було підготовлено до друку науковий збірник. Науково-дослідний центр історії країн Центральної і Східної Європи також упродовж звітного періоду провів наукову конференцію (“Країни Центрально-Східної Європи в умовах постсоціалістичної демократичної трансформації”) і підготував до друку збірника “Проблеми історії країн Центрально-Східної Європи”.

У межах діяльності Центру мовознавчих студій (керівник – проф. Л.М.Марчук) було проведено 1 міжнародну наукову конференцію та 2 круглі столи. Центр сприяє викладанню в університеті на всіх факультетах навчальної дисципліни “Українська мова за професійним спрямуванням”, яка є засобом відтворення найновіших знань (економічних, історико-політичних, культурно-мистецтвознавчих тощо). З цієї дисципліни рекомендовано до друку навчально-методичний посібник, укладачами якого стали учасники Центру мовознавчих студій. Особливу увагу звернено на підвищення культури усного мовлення студентів. Для поглиблення теоретичних знань і практичних навичок студентів Центр забезпечує читання і проведення науково-теоретичних спецкурсів і спецсемініарів.

Для поглиблення теоретичних знань і практичних навичок студентів Центр мовознавчих студій забезпечує читання і проведення науково-теоретичних спецкурсів і спецсемініарів із синтаксису складного речення (проф. Л.М.Марчук, Н.М.Дзюбак), актуальних питань культури сучасного українського мовлення (проф. А.С.Попович), слова в художньому тексті (проф. А.С.Попович), семан-

тичної структури слова (Р.В.Козак), історії лінгвоциду в Україні (доц. Н.П.Шеремета), мовної картини світу (ст. викл. І.С.Беркешук), синтаксичного аналізу на уроках мови в школі (доц. Р.В.Козак). Проводиться активна робота серед студентської та аспірантської молоді, учасники Центру рецензують наукові статті, конкурсні роботи як студентів нашого університету, так і інших вузів. Всі учасники Центру мовознавчих студій були задіяні у проведенні Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт.

Лабораторією діалектологічних досліджень (керівник – проф. Н.Д.Коваленко) упродовж 2013 р. досліджено особливості вживання фразеологізмів у діалектних текстах українських говірок та джерела вивчення подільських говірок, шляхи збагачення сучасної літературної мови за допомогою діалектної лексики; охарактеризовано найголовніші фонетичні та граматичні особливості подільських говірок; проаналізовано зміни у фонетичній структурі подільського говору на основі записів сучасного зв'язного діалектного мовлення та монографічних і лексикографічних досліджень минулого століття. Власноруч записано говірковий матеріал у населених пунктах Західного Поділля, здійснено його систематизацію, виділено різні семантичні типи, відзначено паралельні граматичні моделі. Досліджено реалізацію загальних найменувань на позначення стоячих вод і малих гідрографічних об'єктів (струмків, джерел) у народній географічній термінології західноподільських говірок, виділено типові загальноукраїнські елементи, проаналізовано реалізацію найменувань на позначення частин річки та способу руху води в ній у західноподільських говірках, відзначено нестійкість і коливання значень зафіксованих лексем. визначено ареальну специфіку номінації.

У 2013 році було успішно захищено 10 курсових, 10 дипломних і 3 магістерські роботи на актуальні теми української діалектології. Надруковано: 1 колективну монографію, 2 навчальні посібники, 15 статей.

У 2013 р. навчально-наукова лабораторія етнології (завідувач – В.В.Щегельський) продовжувала роботу над програмною темою “Народна культура Поділля в контексті національного відродження України”. Лабораторія співпрацює з кафедрою фольклористики Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Рильського НАН України, Інститутом народознавства НАН України, Народознавчим центром Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського, Львівським національним університетом імені Івана Франка, Центром дослідження історії Поділля Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Державним історико-краєзнавчим заповідником “Межибіж”, Погребищенським краєзнавчим музеєм імені Насті Присяжнюк.

Під час студентської фольклорної практики було записано більше тисячі зразків автентичного аудіо та рукописного фольклорного матеріалу, який невдовзі поповнить нові випуски “Матеріалів навчально-наукової лабораторії етнології”. Зібрано низку предметних свідчень про культуру і побут поселенців цієї місцевості, що обов'язково знайдуть своє місце, прикрасять і збагатять експозиційну залу

лабораторії. Оформлено папки-зшитки народознавчого питальника “Відомості про церковні споруди Поділля” (3 зшитки), а також фотоальбомів (більше 500 фотографій) із діяльності лабораторії. Постійно поповнюються фонди бібліотеки навчально-наукової лабораторії етнології, яка нараховує більше 960 примірників книг народознавчого та довідкового характеру.

У рамках “Дня відчинених дверей” у виставковій залі навчально-наукової лабораторії етнології проведено навчально-пізнавальні екскурсії для учнів шкіл. Також здійснено екскурсії для відвідувачів (учасники конференцій, практик, фестивалів, іноземні делегації, дитячі гуртки, абітурієнти, студенти інших факультетів та ВНЗ і т. д.).

Для туристів нашого міста, організовано та проведено майстер клас із виготовлення “Різдвяної зірки”, конкурс різдвяних “Вертепів” за участю трьох академічних груп I–II курсів факультету української філології та журналістики.

Зроблено електронний реєстр джерел та літератури. З метою покращення методів викладання народознавчих дисциплін на факультеті української філології та журналістики, які завжди удосконалюють співробітники лабораторії етнології, широко використовується сучасна апаратура: кольоровий телевізор, DVD-програвач та цифрова відеокамера тощо. Також було створено web-сайт навчально-наукової лабораторії етнології Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Центром огієнкознавства (керівник – проф. Є.І.Сохацька) у 2013 р. опубліковано X випуск наукового збірника “Іван Огієнко і сучасна наука та освіта. Серія історична та філологічна”, змістом якого є, передусім, сучасна інтерпретація постаті та творчої спадщини Івана Огієнка (митрополита Іларіона). Збірник приурочений 95-річчю від дня заснування університету (1918 р.). Цьогорічний X випуск вірний традиціям попередніх збірників – продукувати нові ідеї, відкривати нові горизонти у справі подолання стереотипів, сприяти популяризації спадщини та увічнення пам’яті Великого Українця. Цій меті слугують статті О.Н.Сагана, О.В.Огірка, І.О.Старенького, М.С.Тимошика, Т.Й.Франчук та ін.

Прикметною особливістю X-го випуску є вміщення матеріалів, що репрезентують тезу “Іван Огієнко – шевченкознавець”. З прицілом на святкування 200-річчя від дня народження Т.Г.Шевченка у рубриці “Першоджерела” вміщені шевченкознавчі розвідки ученого, які мало відомі широкому загалу. Продовжується робота зі складання тематичної бібліографії праць Івана Огієнка.

Упродовж звітнього року науково-дослідна лабораторія історії соціально-педагогічної освіти (завідувач – доц. В.А.Гурський) спрямовувала свою діяльність на дослідження історії та історіографії соціально-педагогічної освіти південно-західного регіону України, науково-методичне забезпечення навчально-виховного процесу з проблем педагогіки та методики викладання окремих предметів у вищій школі. Діяльність лабораторії була спрямована на виконання дослідницьких завдань, пов’язаних із дослідженням таких напрямків, як: історія та історіософія соціально-педагогічної освіти; освітньо-виховна діяльність Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка як осередку

освіти в Україні педагогічних персоналій; історія корекційної та соціальної педагогіки; розвиток дошкільного та шкільного інтегрованого та інклюзивного навчання дітей; організація науково-дослідницької діяльності студентів, магістрантів, аспірантів, здобувачів, рецензування авторефератів кандидатських, докторських дисертацій та наукових праць; надання науково-методичної допомоги здобувачам з питань дослідження історії соціально-педагогічної освіти. Працюючи над проблемами удосконалення науково-методичного забезпечення викладання предметів психолого-педагогічного, соціального та методичного напрямків, членами лабораторії опубліковано 5 навчальних і навчально-методичних посібників та понад 40 наукових та науково-методичних статей. Члени лабораторії беруть посильну участь у діяльності Української асоціації імені Василя Сухомлинського (Президент асоціації, академік НАПН О. Я. Савченко).

Лабораторія підтримує співробітництво з обласними та районними відділами освіти і науки, вищими навчальними закладами України (Рівненським державним гуманітарним університетом, Національним педагогічним університетом імені М.П. Драгоманова, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Національним університетом “Острозька академія”, Волинським національним університетом імені Лесі Українки, Чернігівським національним педагогічним університетом імені Т.Г. Шевченка, Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича), а також із вищими навчальними закладами Росії, Білорусії, Польщі.

Навчально-наукова лабораторія психології здоров'я (керівник – доц. А.В. Михальський) упродовж 2013 року забезпечувала умови для проведення практичних занять та лабораторних робіт за курсами та спецкурсами навчального процесу, надавала можливість студентам оволодіти навичками дослідницької роботи та застосовувати набуті знання на практиці при вивченні базових дисциплін, в ході підготовки курсових, кваліфікаційних та магістерських робіт та у наукових дослідженнях, сприяла оволодінню студентами вміння представляти результати наукових досліджень.

У 2013 році продовжено поповнення банку психодіагностичних методик з психології здоров'я (наявні методики доповнені ще трьома), електронну бібліотеку авторефератів дисертацій (нараховується 32 автореферати) з проблем психології здоров'я, методичних розробок, монографій, підручників і навчальних посібників (понад 70).

У лабораторії створені умови для проведення практичних занять та лабораторних робіт з таких дисциплін, як клінічна психологія, психофармакологія, нейропсихологія та формування здорового способу життя. В навчально-науковій лабораторії забезпечуються умови для оволодіння студентами вміннями та навичками дослідницької роботи та застосування набутих знань на практиці в процесі вивчення базових дисциплін та написанні курсових, кваліфікаційних та магістерських робіт.

Продовжував плідно працювати Центр дослідження природи Поділля (керівник – проф. М.Д. Матвеев), який займається вивченням флори та фауни

природи Поділля з метою збереження біорізноманіття. Упродовж 2013 року були проведені польові дослідження на території НПП “Подільські Товтри”; обстежено природні екосистеми (ліси, луки, степи, водні, болотні екосистеми); проведено польове вивчення стану екосистем різного рівня трансформації, а також сформованих людиною культурних ценозів (полезахисні смуги, придорожні смуги), техногенних явищ (кар’єри, відвали, сміттєзвалища тощо).

Під час роботи над держбюджетною темою “Розробка методики сталого використання та збереження біорізноманіття водойм і боліт Поділля” проаналізовано літературні джерела з даної тематики та методики проведення польових досліджень. Здійснено експедиційні виїзди по території Хмельницької, Вінницької та Тернопільської областей, під час яких розпочато аналіз фіто- та зоорізноманіття прибережно-водних, водних і болотних екосистем та біогопів модельних об’єктів даної території. Зібрано гербарний матеріал, ентомологічні колекції, проведено дослідження видового складу та чисельності хребетних тварин, розпочато формування бази даних і складання конспекту видів. Охарактеризовано основні напрямки ресурсокористування та проведення біотехнічних заходів водних та болотних екосистем.

Здійснено аналіз матеріалів управління охорони навколишнього середовища у Хмельницькій області. Проведено збір гербарію, колекцій мохів, фотографування та закладання пробних дослідних моніторингових площ. Викладачами кафедри, що беруть активну участь у роботі науково-дослідного “Центру дослідження природи Поділля”, було підготовлено та видано 58 наукових публікацій.

Здійсненням екологічного моніторингу довкілля міста Кам’янець-Подільський та інвазійних і рідкісних видів флори Середнього Придністров’я займалася Лабораторія екологічного моніторингу (керівник – проф. Л.Г.Любінська). Протягом 2013 року були розроблені розділи до “Проекту організації території національного природного парку “Подільські Товтри”, охорони, відтворення та раціонального використання його природних комплексів і об’єктів”, які стосуються напрямків: флора, рослинність, ландшафти, геологія, клімат, моніторинг, управління екосистемами. Для Програми “Охорона навколишнього природного середовища міста Кам’янець-Подільського на 2013–2018 роки” розроблено: “Розділ III. Зелене господарство та природно-заповідний фонд”; “Розділ VII. Розвиток національного природного парку “Подільські Товтри”; “Розділ VIII. Збереження та раціональне використання природно-рекреаційних ресурсів Смотрицького каньйону в межах міста”.

Здійснено екологічний моніторинг ділянки території садів Яна де Вітте м. Кам’янець-Подільського (атмосферного повітря, води та ґрунту, синантропної і природної флори). Продовжено моніторинг стану урбоекосистеми м. Кам’янець-Подільського (антропогенний вплив, стан живої і неживої природи).

Проведено моніторинг індустріальних територій ПАТ “Цементний завод” і розроблено рекомендації щодо охорони і збереження рідкісних видів флори і фауни. Продовжено моніторинг інвазійних видів флори Середнього Придністров’я.

Проведено кліматичні та феноспостереження для рідкісних видів флори НПП “Подільські Товтри” (сону великого, сону чорніючого, горицвіту весняного, шиверекії подільської, астрагалу монпельйського). Проведено моніторинг стану популяції рідкісних видів НПП “Подільські Товтри” (сону великого, сону чорніючого, горицвіту весняного, шиверекії подільської, астрагалу монпельйського, листовика сколопендрового та ін.)

Обстежено стан болотних, прибережно-водних та водних екосистем Поділля (Хмельницька, Тернопільська, Вінницька обл.).

Співробітники Міжнародного наукового центру досліджень історії образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва й архітектури (керівник – проф. Н.О.Урсу) проводили дослідження образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та архітектури Поділля. Упродовж 2013 року Центр організував та провів: Всеукраїнський науково-практичний творчий семінар “Віш Так”, за результатами якого презентовано виставку живописних творчих композицій учасників семінару; виставку “Первоцвіт. Жіночий погляд”; виставку творчих робіт викладачів кафедри мистецьких дисциплін “73 кв. м гарного настрою і цікавих вражень”; живописний пленер і за його результатами виставку “Осінь у Кам’яні” за участю викладачів кафедри, а також художників із Києва, Львова, Тернополя, Івано-Франківська та студентів кафедри; виставку студентських робіт “Особистий погляд” за результатами літнього пленеру.

Основними здобутками наукового центру стали: дисертація Д.В.Костюка на тему “Архітектурно-мистецькі комплекси маєтків XVIII–XIX століть на території Хмельницької області (типологічні, конструктивні, стильові особливості)”; участь викладача С.І.Кляпетури у скульптурному симпозіумі “Галичу 1115 років” (Диплом переможця); у VII Міжнародному симпозіумі скульптури “PETRAMANIA 2013”, (Диплом переможця у номінації “Найоригінальніше розкриття теми”); у Московському фестивалі Снега і Льда “Удивительное рядом”, (м.Москва, Гран-прі). Студенти кафедри Артем Нищун, Марія Сенько, Ольга Якубовська, Тарас Хіцінський взяли участь у мистецькому проєкті “Присутність”, м.Тернопіль. Стратійчук Мар’ян відкрив персональну виставку “Театр живопису”, виставкова зала Картинної галереї, м.Кам’янець-Подільський; Творче об’єднання “Арттіх” відкрило виставку “Держись, Хома, іде зима!”, виставкова зала Картинної галереї, м.Кам’янець-Подільський.

Науково-дослідний центр імені М.Д.Леонтовича (керівник – проф. З.П.Яропул) співпрацює з Хмельницьким обласним відділенням Національної музичної спілки України, Інститутом мистецтвознавства, фольклору і етнографії імені М.Рильського (м.Київ). Основними здобутками Центру у 2013 році є проведення 4-х Всеукраїнських конференцій, присвячених подільському композиторові і педагогу М.Леонтовичу; відкриття меморіальної дошки і створення музею композитора, а також публікація статей у різних наукових збірниках.

Основним напрямом діяльності Науково-дослідної лабораторії напівпровідників (керівник – проф. Ц.А.Крисков) є синтез напівпровідникових сполук для оптоелектроніки (As_2S_3 , As_2Se_3), термоелектричних напівпровідникових мате-

ріалів та твердих розчинів на основі телуриду свинцю, p'єзоелектричних матеріалів. У 2013 році в рамках держбюджетного наукового проекту “Синтез, отримання і дослідження термоелектричних властивостей масивних матеріалів на основі сполук систем Pb-Bi(Sb)-Te” для середньо-температурних перетворювачів енергії синтезовані сполуки телуриду свинцю і тверді розчини на їх основі, досліджені їх термоелектричні параметри та виготовлені дослідні зразки термоелементів. Розпочаті роботи з отримання напівпровідникових сполук на основі халькогенідів германію для розробки нового покоління пристроїв “флеш-пам’яті”.

Отримані основні наукові результати: виготовлено та апробовано технологічний пристрій для вирощування кристалів напівпровідникових сполук методом Бріджмені-Стокбаргера (розробка захищена патентом України на корисну модель №78465, зареєстрованого 25.03.2013 р.); синтезовані термоелектричні матеріали на основі телуриду свинцю та скловидні сполуки As_2S_3 і As_2Se_3 ; досліджені термоелектричні властивості стехіометричних та легованих термоелектричних сполук; розроблено технологію отримання легованих сполук телуриду свинцю електронної й діркової провідності (спосіб захищений патентом України на корисну модель №80799, зареєстрованого 10.06.2013 р.); виготовлено дослідні зразки термоелемента і термоелектричного модуля та визначені їх технічні параметри (розробки експонувались на 6-й Міжнародній виставці “Високі технології–2013” (м.Київ, 15-17 жовтня 2013 р.) і відзначені двома дипломами Оргкомітету виставки; розроблена технологія виготовлення сендвіч-структур для фотоструктурних перетворень у скловидних халькогенідах і запису інформації в них оптичним методом (результати доповідали на Німецько-Молдавській школі з новітніх напівпровідникових матеріалів для електроніки і фотоніки, м.Кишинів); визначені числові значення показника заломлення скловидних сполук та їх залежність від технологічних умов синтезу. Результати досліджень доповідали на т міжнародних та Всеукраїнських наукових конференціях.

Лабораторія управління навчально-пізнавальною діяльністю (керівник – проф. П.С.Атаманчук) займалася науково-теоретичними дослідженнями з проблеми “Управління навчально-пізнавальною діяльністю”; виробленням та впровадженням інноваційних технологій управління пізнавальною діяльністю (вищі та середні заклади освіти); розробкою та апробацією навчально-методичних посібників, орієнтованих на використання нових засобів та технологій навчання і управління цим процесом.

Здійснено розробку технології прогнозування цілеорієнтацій та управління освітою в умовах особистісно орієнтованого навчання; ініційовано та проведено за тематикою досліджень наукової школи; проведено Міжнародну наукову конференцію “Інноваційні технології управління якістю підготовки майбутніх учителів фізико-технологічного профілю”. У конференції прийняли участь академіки, доктори наук, кандидати наук, досвідчені та молоді науковці, докторанти, аспіранти, пошукувачі з провідних вітчизняних навчальних закладів та академічних установ, науковці з Росії, Словаччини, Молдови; за тематикою наукової школи

здійснено чергове видання щорічного фахового збірника наукових праць. Лабораторія здійснює освітньо-консультативну діяльність щодо підвищення науково-професійного рівня використання нових засобів та технологій навчання і управління пізнавальною діяльністю та вивчення попиту на навчально-методичну і науково-методичну продукцію лабораторії, встановлення ділових зв'язків із видавництвами. У 2013 р. було проведено низку наукових конференцій і видано збірник наукових праць, 3 навчально-методичних посібників, учасниками лабораторії здійснено 220 публікацій.

На кафедрі "Історії України" проведена робота зі створення науково-дослідного центру дослідження процесів націотворення та регіоналізації в Східній Європі, що буде співпрацювати з американським професором історії П.-Р.Магочієм. Водночас, професор В.І.Якубовський тісно співпрацює з археологічною лабораторією при кафедрі історії народів Росії і спеціальних історичних дисциплін, а професори О.М.Завальнюк, В.С.Лозовий, А.Г.Філінюк, С.В.Трубчанинов, доценти А.Б.Задорожнюк, О.Б.Комарніцький, С.В.Олійник систематично співпрацюють із Центром дослідження історії Поділля та Південно-Східної Волині. Так, у звітньому році зусиллями членів кафедри, зокрема професорів А.Г.Філінюка, О.М.Завальнюка, доцента А.А.Заводовського завершено роботу зі створення Міжнародного наукового центру досліджень процесів націотворення та регіоналізації у Європі.

Ректорат, деканати факультетів і кафедри спільно з керівниками науково-дослідних центрів і лабораторій, наукових шкіл домоглися, щоб науково-дослідною роботою займався кожний науково-педагогічний працівник. Упродовж 2012–2013 років до науково-дослідної роботи залучалися всі штатні викладачі. У середньому щорічно за останні три роки в університеті розроблялося 75 комплексних колективних і 448 індивідуальних теми. З-поміж колективних НДР досліджувалося 6 держбюджетних тем і 3 госпдоговірні проекти.

Розробка індивідуальних науково-дослідних тем, яка здійснюється в другій половині робочого дня, передусім орієнтована на написання монографічних праць, навчальних посібників для вищої і загальноосвітньої школи та підготовку докторських і кандидатських дисертацій із найбільш актуальних тем розвитку науки і техніки.

Найбільш ефективними та вагомими у 2012–2013 рр. були такі розробки науково-педагогічних працівників університету:

Петров М. Б. Місто Кам'янець-Подільський в 30-х роках XV–XVIII століть: проблеми соціально-економічного, демографічного, етнічного та історико-топонімічного розвитку. Міське і замкове управління / М. Б. Петров. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – 480 с.

Уперше в сучасній історіографії на основі аналізу багатоджерельної бази та наукового доробку вчених у комплексі висвітлюються проблеми його соціально-економічного, демографічного, етнічного та історико-топографічного розвитку, розглядається історія міських громад, їхнє самоврядування та замкове укріплення.

Дубінський В. А. Аграрне питання в політичних концепціях українських партій і громадських організацій Наддніпрянщини наприкінці XIX – на початку XX ст.: Монографія / В. А. Дубінський, О. М. Федьков. – Кам’янець-Подільський: ПП “Медобори–2006”, 2012. – 256 с.

У монографії вперше в історіографії висвітлено сутність аграрного питання в підросійській Україні наприкінці XIX – початку XX ст. Виділено три основні періоди еволюції аграрних поглядів представників українських політичних партій і громадських організацій, охарактеризовано соціалістичну, націоналістичну та ліберальні моделі розв’язання аграрного питання в зазначений час, висвітлено погляди окремих представників громадсько-політичного руху Наддніпрянщини, що перебували поза партіями.

Боровець І. І. Словацька держава 1939–1945 рр.: історична генеза та особливості розвитку / Наук. ред. С. В. Віднянський. – Кам’янець-Подільський: ПП “Медобори–2006”, 2012. – 352 с.

У монографії вперше у вітчизняній історичній науці на широкій джерельній базі здійснено комплексне дослідження історичних передумов утворення та особливостей функціонування Словацької держави у 1939–1945 рр.

Агаманчук П. С. Безпека життєдіяльності та методика її вивчення: Навчальний посібник / П. С. Агаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, О. Г. Чорна. – Кам’янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2012. – 148 с.

Посібник є носієм технології особистісно орієнтованого навчання в курсі безпеки життєдіяльності. Концептуально налаштований на формування належних предметних компетентностей, вироблення ідеології поведінки та забезпечення майбутніх спеціалістів важливим інструментом не лише щоденного безпечного контактування з навколишнім світом, підручник готує до безпечного виконання технологічних процесів різних рівнів складності. Адресується студентам та науково-педагогічним працівникам вищих та середніх навчальних закладів, практичним працівникам освітньої галузі.

Семерня О. М. Основи методології дієвого навчання майбутніх учителів фізики: Монографія. / О. М. Семерня. – Кам’янець-Подільський: Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2012. – 376 с.

Монографія втілює методологію дієвого навчання в контексті формування компетентісно-світоглядних якостей та індивідуального педагогічного кредо майбутніх фахівців-учителів з фізики. Розрахований на науково-педагогічних працівників, магістрантів, студентів та вчителів фізики.

Дворницька Н. І. Явление словообразовательной суффиксальной синонимии в сравнительно-историческом аспекте / Наталия Дворницкая. – Каменец-Подольский: Издатель ЧП Зволейко Д.Г., 2013. – 264 с.

У монографії вперше системно досліджена проблема формування та еволюції суфіксальної словотвірної синонімії російської та української мов у порівняльно-історичному аспекті. Аналіз мовних явищ ґрунтовно підкріплений ілюстративним матеріалом. Дослідження, насамперед, буде цікава вченим-філологам, викладачам вищів, учителям-мовникам і широкому колу читачів, які цікавляться

проблемами історичного слов'янського мовознавства.

Філінюк А. Г. Правобережна Україна наприкінці XVIII – на початку XIX століття: інкорпорація до складу Російської імперії [Текст]: дис. ... д-ра іст. наук: 07.00.01 / А. Г. Філінюк; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. – К.: [б. в.], 2013. – 400 с.

У роботі комплексно досліджено соціальні перетворення і цивілізаційні зміни у Правобережній Україні на зламі XVIII–XIX ст., зумовлені приєднанням до Російської імперії та розгортанням інкорпораційного курсу царизму. Ґрунтовно вивчено місце регіону в політиці самодержавства; військово-політичне забезпечення російської експансії; шляхи та особливості формування на його території імперського державно-політичного простору і правового поля; здійснення адміністративно-територіального облаштування, впровадження інфраструктури місцевого управління, судочинства та використання геополітичного становища в інтересах метрополії; перенесення на терени Правобережжя імперських виробничих відносин, підпорядкування економічного потенціалу й проведення в господарському секторі організаційно-структурних змін; вектори станової еволюції, соціально-демографічні та етнонаціональні зміни, церковні й етно-релігійні трансформації.

Яцишина І. В. Соціалізація інноваційної економіки [Текст]: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.03 / І. В. Яцишина; Нац. акад. наук України, Центр дослідж. наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г.М.Доброва. – К.: [б. и.], 2013. – 534 с.

У роботі досліджуються проблеми соціальної спрямованості інноваційної економіки. Виявлені ознаки її соціально-економічної природи, упорядковані соціальні чинники формування та структуровані соціальні ефекти. Описана соціальна спрямованість стратегічних документів ЄС і України та проаналізовані тенденції взаємозв'язку інноваційного та соціального розвитку їх національних економік. Акцентовано увагу на особливостях соціального спрямування інноваційної діяльності на регіональному рівні.

Упродовж 2012–2013 рр. співробітниками університету одержано 14 патентів:

· Патент №72305 на корисну модель “Фрикційний інтегратор сигналів”. Винахідники: В.В.Понеділок, А.М.Божок.

· Патент №73478 на корисну модель “Диференціатор потужних вихідних сигналів”. Винахідники: В.В.Понеділок, А.М.Божок.

· Патент №76233 на корисну модель “Фрикційно-механічний накопичувач інформації контрольованих параметрів”. Винахідники: В.В.Понеділок, А.М.Божок.

· Патент №72305 на корисну модель “Фрикційний інтегратор сигналів”. Винахідники: В.В.Понеділок, А.М.Божок.

· Патент №73478 на корисну модель “Диференціатор потужних вихідних сигналів”. Винахідники: В.В.Понеділок, А.М.Божок.

· Патент №78465 на корисну модель “Пристрій зі змінним градієнтом температури в області кристалізації для вирощування кристалів з розплаву”. Винахідники: Ц.А.Криськов, Т.С.Люба, О.М.Рачковський.

· Патент №80799 на корисну модель “Спосіб отримання легованого термоелектричного плломбум телуриду”. Винахідники: Ц.А.Криськов, Т.С.Люба, О.М.Рачковський, І.В.Горічок.

· Патент №77139 на корисну модель “Диференціатор теплових сигналів”. Винахідники: В.В.Понеділок, А.М.Божок.

· Патент №78760 на корисну модель “Диференціюючий пневматичний позиціонер систем автоматики”. Винахідники: В.В.Понеділок, А.М.Божок.

· Патент №80122 на корисну модель “Комбінований фрикційно-механічний інтегратор неелектричних сигналів”. Винахідники: В.В.Понеділок, А.М.Божок.

· Патент №82117 на корисну модель “Пневмо-механічний диференціатор”. Винахідники: В.В.Понеділок, А.М.Божок.

· Патент №81360 на корисну модель “Пневматичний диференціатор”. Винахідники: В.В.Понеділок, А.М.Божок.

· Патент України №81409 на корисну модель “Двопараметровий диференціатор неелектричних сигналів”. Винахідники: В.В.Понеділок, А.М.Божок.

· Патент України №85307 на корисну модель “Фрикційно-механічний інтегратор двох незалежних параметрів”. Винахідники: В.В.Понеділок, А.М.Божок.

Значна робота здійснюється в університеті в напрямку підготовки та видання наукової продукції. Загалом за результатами наукової діяльності колективом університету у 2012–2013 рр. опубліковано понад 5000 одиниць наукових і навчально-методичних праць. Серед публікацій – 66 монографій, 3 підручники, 194 навчально-методичних видань, у тому числі 53 з грифом МОН України, понад 100 збірників наукових праць. Протягом 2012–2013 рр. науково-педагогічними працівниками університету в зарубіжних виданнях з імпаکت-фактором опубліковано 16 статей.

Зросла кількість фахових видань університету, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних досліджень: у 2008 році їх було 6, у 2009 р. – 9, у 2011–2012 р. – 12. У 2013 році було завершено роботу з отримання міжнародних наукових серійних номерів (ISSN) для фахових збірників наукових праць Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Комісія Міжнародного центру ISSN (Париж, Франція), розглянувши аплікаційні форми, надала 12 збірникам університету унікальні ідентифікатори серійних видань, що надасть можливість видавцям, бібліотекарям, науковим працівникам удосконалювати системи обліку, пошуку та замовлення друкованої продукції. Присутність міжнародного серійного номеру підвищує престижність видання, збільшує інтерес до нього з боку потенційних клієнтів і є обов’язковою умовою для внесення збірника чи журналу до наукометричних баз даних (Scopus, Web of Science, Ulrich’s Periodicals Directory, Google Scholar та ін.).

Перелік збірників, що отримали міжнародний серійний номер ISSN:

1. Іван Огієнко і сучасна наука та освіта. Науковий збірник: Серія історична та філологічна (Серія KB №14576-3547 ПР від 11.11.2008 р.). ISSN 2309-7086.

2. Освіта, наука і культура на Поділлі. Збірник наукових праць (Серія KB №14577-3548 ПР від 11.11.2008 р.). ISSN 2309-8384.

3. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки (Серія KB №14583-3554 ПР від 11.11.2008 р.). ISSN 2309-2254.

4. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна (Серія KB №14582-3553 ПР від 11.11.2008 р.). ISSN 2307-4507.

5. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія соціально-педагогічна (Серія KB №16217-4689 ПР від 17.12.2009 р.). ISSN 2309-8341.

6. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки (Серія KB №14660-3631 ПР від 01.12.2008 р.). ISSN 2309-9771.

7. Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології" (Серія KB №14574-3545 Р від 11.11.2008 р.). ISSN 2227-6246.

8. Математичне та комп'ютерне моделювання. Серія: Фізико-математичні науки (Серія KB №14521-3492 Р від 25.06.2008 р.). ISSN 2309-7108.

9. Математичне та комп'ютерне моделювання. Серія: Технічні науки (Серія KB №14522-3493 Р від 25.06.2008 р.). ISSN 2308-5916.

10. Збірник наукових праць "Педагогічна освіта: теорія і практика" (Серія KB №15071-3643 Р від 24.04.2009 р.). ISSN 2309-9763.

11. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки (Серія KB №14663-3634 ПР від 01.12.2008р.). ISSN 2309-8074.

12. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини (Серія KB №14580-3551 ПР від 11.11.2008 р.). ISSN 2309-8082.

Організація науково-дослідної роботи студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка регламентуються "Положенням про студентське наукове товариство", Статутом університету і організовується на факультетах кафедрями, радою молодих учених і студентським науковим товариством за безпосередньою координацією відділу наукової роботи і міжнародних зв'язків відповідно до плану роботи з метою удосконалення професійної підготовки, виявлення обдарованої у професійному плані молоді.

З 2004 року в університеті активно діє Студентське наукове товариство. З вересня 2013 року його очолює студентка історичного факультету Діана Яблонська. Основною метою діяльності СНТ є всебічне сприяння науковій, винахідницькій та іншій творчій діяльності студентів університету, співпраця з органами студентського самоврядування ВНЗ України, громадськими організаціями (Всеукраїнською студентською радою, Фондом В.Пінчука "Завтра.UA" тощо).

У 2012–2013 рр. СНТ було проведено близько 30 наукових заходів, серед яких міжнародні, всеукраїнські, регіональні, університетські науково-практичні конференції, семінари, круглі столи. Зокрема, члени СНТ брали активну участь у таких заходах: науково-практична конференція "Вища освіта на Поділлі"; Все-

український біологічний форум учнівської та студентської молоді “Дотик природи”; IX Міжнародна конференція студентів та аспірантів “Молодь і поступ біології”, (студентка IV курсу спеціальності “Біологія” природничого факультету Меліксетян Альона виборола третє місце); науково-практична конференція “Події Української революції XVII ст.: оцінки та інтерпретації (до 365-ї річниці від початку)”); семінар із лектором Німецької академічної служби обміну (DAAD) Карлою Брунер; мовні курси в Німеччині (Шуткевич Ольга, студентка V курсу іноземної філології отримала літню стипендію у Німецькій академічній службі обмінів DAAD; Міжнародна літня мовна школа TESOL-Ukraine; круглий стіл, присвячений Дню слов’янської писемності; круглий стіл “Поділля та Кам’янець-Подільський в добу національно-визвольних змагань українського народу під проводом Богдана Хмельницького у середині XVII ст.”; “Шевченківські читання”); I Міжнародна науково-практична конференція студентів та молодих учених “Корекційна та інклюзивна освіта очима молодих науковців” (студентка 3 курсу факультету корекційної та соціальної педагогіки і психології І.Л.Луцик нагороджена дипломом I ступеня); зустріч-презентація з відомим американським україністом професором Торонтського університету П.-Р.Магоцієм тощо.

Значними успіхами у 2012 році відзначалась участь студентів у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт.

Згідно з наказами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України №1187 від 13.10.2011 року “Про проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук у 2011/2012 навчальному році”, №1324 від 18.11.2011 року “Про проведення Всеукраїнської студентської олімпіади у 2011–2012 навчальному році”, університет призначений базовим для проведення II етапу Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук з української мови, літератури (у т.ч. методики їх викладання) та олімпіади зі спеціальності “Російська мова та література”, в яких взяли участь понад 100 студентів із різних вищих навчальних закладів України.

У 2012 році у відповідні базові вищі навчальні заклади було направлено 17 кращих робіт переможців університетського туру. Четверо з них були нагороджені дипломами.

Зокрема, Дипломами Другого ступеня нагороджені студенти 5 курсу факультету української філології та журналістики: Заводна Любов Петрівна (науковий керівник – А.С.Попович, кандидат філологічних наук, професор); Кашуба Зореслава Сергіївна (науковий керівник – Л.М.Марчук, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови); Паламар Альона (науковий керівник – О.І.Почапська-Красуцька, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики).

Призером II туру Всеукраїнської студентської олімпіади стала студентка 5 курсу факультету іноземної філології Вікторія Володимирівна Чорноброва.

У 2013 р. 30 студентів університету взяли участь у другому етапі Всеукраїнської студентської олімпіади, троє зайняли призові місця (Юлія Спектор, фа-

культет іноземної філології; Анна Сидорчук, факультет української філології та журналістики; Андрій Борціх, факультет корекційної та соціальної педагогіки і психології).

На Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук у 2012–2013 н.р. було направлено 15 робіт. У Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт перемогу серед 120 учасників здобули 2 студентів факультету української філології (Марина Зубик, Лілія Стопнюк).

Наказами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України №1076 від 05.10.2012 р. і №46 від 23.01.2013 р. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка був призначений базовим вишем для проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з напрямку “Українська мова, література (в т.ч., методика їх викладання)” і Всеукраїнської олімпіади з напрямку “Корекційна освіта”.

Протягом 2013 року 1 особа отримує стипендію Президента України як переможець I та II Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка; 1 особа – стипендію Президента України як переможець XII Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика; 2 особи – стипендії Кабінету Міністрів України; 3 студентів отримали ректорську премію за перемогу у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт та Всеукраїнській олімпіаді.

За підсумками IV національної виставки-презентації “Інноватика в сучасній освіті” Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка став лауреатом конкурсу та нагороджений золотою медаллю у тематичній номінації “Інклюзивна освіта: “Відкрий вікно у світ” та отримав диплом виставки “За активне впровадження інноваційних освітніх технологій”.

Роботу аспірантів і молодих учених університету було відзначено на державному рівні. Так, доцент кафедри історії української літератури та компаративістики В.П. Атаманчук та доцент кафедри методики викладання фізики та ДТОГ О.М. Семерня є стипендіатами Кабінету Міністрів України для молодих вчених; аспірант кафедри зарубіжної літератури І.Ю. Голубішко була стипендіатом академічної стипендії Кабінету Міністрів України.

Інформація про результати наукових досліджень молодих вчених університету систематично відображається у відповідних публікаціях у науковому збірнику “Освіта, наука і культура на Поділлі”, а також на сторінках газети “Студентський меридіан”.

З метою стимулювання подальших наукових досліджень молодих вчених в університеті здійснено низку заходів, зокрема, проведення щорічної наукової конференції молодих вчених, присвяченої річниці від дня заснування Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка; опублікування монографій молодих вчених та авторефератів дисертацій аспірантів і здобувачів (коштом університету); відрядження молодих вчених на наукові конференції, школи, семінари (коштом університету); участь молодих вчених у виконанні

держбюджетних науково-дослідних робіт; преміювання аспірантів і здобувачів наукових ступенів у зв'язку із захистом дисертацій і отриманням дипломів кандидатів наук (упродовж року).

Одним із показників наукової роботи університету в цілому та викладачів зокрема є організація й участь у наукових конференціях. Упродовж 2012–2013 рр. у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка було проведено понад 50 наукових конференцій різного рівня.

Значний науковий резонанс мали міжнародні наукові конференції: “Корекційна освіта: історія, сучасність та перспективи розвитку”; “Проблеми та перспективи формування ефективних механізмів господарювання”; “Інноваційні технології управління якістю підготовки майбутніх учителів фізико-технологічного профілю”; “Актуальні проблеми історичної та теоретичної поетики”; “Мова, культура і соціум у гуманітарній парадигмі”; всеукраїнські наукові конференції “Україна і Велике князівство Литовське в XIV–XVIII ст.: політичні, економічні, міжнаціональні та соціокультурні відносини в загальноєвропейському вимірі”; “Сучасні проблеми теоретичної та практичної біології”; “Формування здорового способу життя студентської та учнівської молоді засобами освіти”; “Дитяча книжка у сучасному освітньому просторі: реалії і перспективи”; “Микита Годованець в ідейно-естетичному контексті доби”; Міжнародний інтеграційний семінар для студентів, магістрантів та аспірантів “Школа Відкритого Розуму” та багато інших.

У 2012–2013 рр. ректорат, відділ наукової роботи і міжнародних зв'язків, відділ аспірантури і докторантури, деканати факультетів і кафедри, науково-дослідні центри та наукові школи університету провели значну роботу щодо забезпечення високої ефективності наукової діяльності університету.

Водночас в організації науково-дослідної роботи мають місце певні недоліки та не вирішені проблеми. Основні труднощі в організації наукової роботи пов'язані з перехідним періодом від педагогічного до класичного спрямування навчальної і наукової діяльності університету. Для покращення показників наукової і науково-технічної роботи необхідно: 1) зміцнити матеріально-технічну базу наукових досліджень; 2) переглянути академічне навантаження викладачів на користь наукової складової; 3) збільшити обсяги фінансування науково-дослідних проектів за рахунок більш активної участі структурних підрозділів у конкурсному відборі проектів наукових досліджень і розробок за рахунок коштів Державного бюджету, в конкурсних програмах міжнародного співробітництва, а також за рахунок госпдоговірної тематики та отримання субвенцій з обласного бюджету.